

filikty, jež zjevně stojí na počátku koloniálního osudu. Říká nám totiž, že „kolonistovi stejně jako Prosperovi chybí místo, odkud byl vypuzen, chybí mu svět těch Druhých, kde ostatní požívají úcty. Typický-kolonista tento svět opustil, protože ho vyhnaly obtíže, kvůli nimž nebyl schopen lici přijmout takové, jací jsou. Tento útek je vázaný na potřebu dominance dětského původu, kterou se mu nepodařilo zvládnout na základě společenské adaptace. Nezaleží přitom na tom, zda kolonista podleh, pouhé cestovatele ské touze, touze uniknout, hrůze své kolébky' či „někdejší ohradě, nebo zda touží obyčejněji po „širším životě"... Vždy se jedná o kompromis, kde hraje roli pokušení žít ve světě bez lidí."¹¹¹

Dodáme-li, že mnoho Evropanů odchází do kolonií, protože tam najednou mají možnost rychle zbohatnout, a rovněž proto, že až na vzácné výjimky je kolonialista obchodník či spíše překupník, máme pohromadě psychiku člověka, jenž v domorodci vyvolává „pocit méněcennosti". Co se týče malgašského „komplexu závislosti", přinejmenším v jediné formě, v jaké je nám přístupný a v jaké ho lze analyzovat, je i on důsledkem příchodu bílých kolonizátorů na ostrov. Z oné druhé formy, z onoho primárního komplexu v čistém stavu, jenž má údajně charakterizovat malgašskou mentalitu předchozího období, se panu Mannonimu nedaří vyvodit sebelepší závěr, týkající se postavení, problémů či možnosti domorodců v období současném.

5

Prožitá zkušenost černocha

„Špinavej negri" nebo prostě: „Hele, negri!"

Přijížděl jsem do světa dbaly toho, abych pochopil smysl věcí, moji duši naplňovala touha být u zdroje světa, a najednou jsem viděl, že jsem jen objektem uprostřed jiných objektů.

Uvězněn v této zdrcující objektivitě jsem upěnlivě prosil bližního. Jeho osvobozující pohled, klouzající po mém těle, jež náhle ztratilo všechnu svou hrboлатost, mi vrací lehkost, o níž jsem se domníval, že jsem ji ztratil; a tím, že mě výjímá ze světa, mě do něj zase vrací. Tu ale při první překážce klopytnu, a druhý se na mě svými gesty, postojí a pohledy upřeně zahledí, ve smyslu, v jakém se upřeně díváme na proces barvení. Rozzlobil jsem se, žádal jsem vysvětlení... Nic naplat. Vybuchl jsem. Tady jsou drobné kousky, jež sesbíralo jiné já.

Dokud zůstane černoch doma, nebude muset, kromě drobných místních potyček, své bytí podrobovat zkouškám kvůli bližnímu. Je pravda, že existuje okamžik „bytí pro druhého", o němž hovoří Hegel, ale v kolonizované a civilizované společnosti se veškerá ontologie stala neuskutečnitelnou. Zdá se, že tento fakt dostatečně nezaujal pozornost lidí, kteří o této otázce psali. V rámci *Weltanschauung* kolonizovaného národa totiž existuje jakási špina, jakási poskvrna, jež znemožňuje jakýkoli ontologický výklad. Možná nám někdo namítne, že to platí o každém jedinci, ale to znamená zasířat si základní problém. Jakmile jsme jednou připustili, že ontologie ponechává stranou existenci, nedovoluje nám tato disciplína pochopit černochovo bytí. Černoch už totiž nemusí být jen černochem, musí jím být tvář v tvář bělochovi. Některí nám neopomenou připomenout, že tato situace je vzájemná. Odpovíme, že to není pravda. V očích bělocha černoch neklade ontologický odpor. Negři měli oproti tomu ze dne na den dvě souřadnicové soustavy, vůči nimž se museli vymezit. Jejich metafyzika, či řečeno méně domyšlivě, jejich obyčej je instance, na něž se ony obyčejně odvolávali, byly svrženy, protože se ocitly v rozporu s touto pro ně neznámou civilizací, jež jim začala vnucovat své vlastní hodnoty.